

"TORMIDE RAND"

"Rahva Hääl", „Estonias“ ja „Vanemuises“ 30. XI 1949

Nõukogude heliloojate tähtsaimad ülesanded on praegu kangelaslikku tänapäeva kajastava ooperi loomine. Seda pakulist ülesannet ei ole eesti nõukogude heliloojad veel täitnud. Meil ei ole ooperit, milles peegelduks nõukogude kaasaeg, eesti rahva lähemas minevikus toimunud revolutsioonilised murrangud, meie rahva paremate esindajate võitlus Suures Isamaasõjas ja praegune ulatuslik sotsialistlik ülesehitustöö, sotsialismi võidukäik meie sünnimaal. Seda olulist lünka heliloojate ning samuti luuletajate-libretistide senises töös märgiti ka mõni aeg tagasi lõppenud eesti nõukoguliku heliloomingu dekaadi kokkuvõttes.

Eesti nõukogude ooperilooming on seni oma aine ammutanud eranditult ajaloo. Kahtlemata on loodud siingi hinnatavaid väärtusi. Ooperi „Tasuleekide“ ideelis-kunstiline õnnestumine tulenes eeskätt ajaloolise teema õigest trakteeringust, mis näitas kujukalt eestlaste kangelaslikku võitlust võõramaiste rõhujate vastu, mida kroonis lõplik võit alles Suures Isamaasõjas. See näitab, et ajaloolisel süžeel on selle õige käsitlemise juures terav aktuaalsus, mis aga mõistagi ei kõrvalda kaugeitki veel vajadust kaasaja teemat käsitleva ooperi järele.

Ka „Tormide ranna“ autorid Juhan Schmuul ja Gustav Ernesaks, võttes ooperi aluseks ajaloolised sündmused, seadsid endile eesmärgiks näidata üht episoodi eesti rahva kangelaslikust võitlusest saksa-soost orjastajate vastu.

Ooperi sündmustik viib meid tagasi möödunud sajandi algaastaisse, ajajärku, kus Baltimaadel tänu nende soodsale geograafilisele asendile hakkasid pärisorjalikus mõisajanduses ilmneva kapitalismi arenemise tunnused. Kapitalismi arengu tõttu muutus kohaliku talurahva õul lasuv kahekoradne ike — feodaalne ja rahvuslik rõhumine — üha talumatumaks, mille tagajärjeks oli rida ülestõuse ja vastuhakke mõisnikele. Üht sellist talurahva (õigemini rannarahva) vastuhaku oma mõisnikule-rõhujale kujutatakse ka ooperis „Tormide rand“. Ooperi libreto aluseks on ajaloolised sündmused — rahvasuus tuntud hõidlaste võitlus mereröövlis mõisniku krahv Ungern-Sternbergi vastu. Ent ajaloolise teema lähendust ei saa antud juhul õnnestunuks pidada.

Selle asemel et näidata rahva ülestõusu oma juhi Leemeti õhutusel ja juhtimisel, osutus ooperis keskseks kujuks negatiivne „kangelane“, legendaarne mereröövli Suuremõisa krahv Otto Reinhold Ungern-Sternberg. On ilmne, et ooperi autorid — nii libretist Juhan Schmuul kui ka helilooja Gustav Ernesaks — on lasknud end ahvatleda eeskätt võltzromantilisest „Hiiu mereröövli loost“, jättes rahva võitluse oma rõhuja vastu ainult dramaatilisel nõrgalt arendatud taustaks. Vastavalt sellele väärale loominguilesele kontseptsioonile on antud ka sotsiaalselt vildakalt krahvi kaju, kelles me ei näe niivõrd

mõisnikku, rahva orjastajat, kui võrd rahuldamatu varandushimuga piraati.

Sellele legendaarsele mereröövlile on kuidagi otsitult ja abitult vastandatud positiivsete tegelaste leer — Leemet, Petrov ja rahvas. Ent võrreldes krahvi kujuga on positiivsete kujude nii süžeeiline kui ka muusikalis-dramaturgiline väljajoonistamine tunduvalt kahvatum. Ooperi ideelisest ülesehitusest jääb mulje, nagu oleks siin tegemist kahe erineva loominguilise lähtekohaga, millest esimene ja valdavam orienteerub krahvile kui kesksele kangelasele ning teine, mis püüab anda teosele sügavamalt ühiskondlikku põhitooni. Kahjuks ei ole autorid suutnud esile tõsta just viimast kui olulist, mistõttu sotsiaalsest vastuoludest väljakasvanud intriigi ei pääse ooperis küllaldaselt mõjule.

Neid põhilisi puudusi kinnitab veel seegi asjaolu, et jõulisemad ja kesksemad aariad on antud krahvile, kuna positiivse leeri laulupartiid jäävad tunduvalt kahvatumaks. Eriti tuleb seda märkida Leemeti suhtes, kes antud kujul ei ole kuigi kardetavaks vastaseks krahvile ega tõeliseks rahvajuhiks.

Veenva sotsiaalse intriigi puudumine ooperis ei anna võimalust arendada ka ooperi sündmustikku tõusujoones kulminatsioonini, mida krooniks rahva ülestõus ja ennast-salgava võitlusega saavutatud võit lõpp-pildis. Ooperi finaali praegusel

kujul ei ole motiveeritud ei sündmustikult ega ajalisel.

Hoolimata tõsistest puudujääkidest on aga ooperil ka tähelepanuväärseid väärtusi, millest ei saa mööda minna ja mis kohustavad autoreid ooperis esinevaid vigu parandama.

Juba Ernesaksa esikooperi „Pühajärve“ puhul märkis arvustus helilooja suurt oskust ooperi vokaalse osa kujundamisel üksiknumbrites ja eriti kooriansamblites. G. Ernesaksa loomingu domineerib meloodia, mis on rahvapärane, viisirikas ja meelde jääv. Rahvaliku vokaalloomingu parematest traditsioonidest on helilooja lähtunud ka „Tormide ranna“ vokaalse partii kujutamisel. Tuginedes esikooperi kogemustele, on G. Ernesaks „Tormide rannas“ suutnud anda häid vokaalnumbreid, nagu näiteks rahvalikud olupildid teises ja neljandas pildis. Neis antakse ilmekalt edasi eesti rahva elurõõmu, huumorimeelt ja kollektiivsustunnet, mida ei suutnud lämmatada isegi ränk pärisorjuslik rõhumine. Need meisterlikult joonistatud olupiigid meenutavad oma realistlikus käsitluslaadis parimaid eeskujusid vene ooperiklassikast

G. Ernesaks leiab kohati oma tegelaste karakteriseerimiseks ilmekaid ja iseloomustavaid muusikalisi kujundeid. Nii on eluterved rahvastseenid teises ning neljandas pildis teravaks kontrastiks kolmanda pildi etiketti tardunud manduvale aadlile. Terava muusikalise karakteristikaga on vastandatud Petrovi sügav isamaa-armastus krahvipoja kui väljasureva aadelkonna esindaja tühisusele. Kahjuks ei ole rahva- ja ülestõusjuhi Leemeti muusikaline karakteristika niivõrd markantne ja eredalt välja joonistatud, et see suudaks võistelda krahvi romanti-

lis-pateetiliste vokaalsete monoloogidega esimeses ja viimases pildis. Sõltuvalt sellest ei toeta muusikalise kujunduse aktsent Leemeti jubaniikuiini nõrgalt arendatud kujulibretos.

Edu võrreldes „Pühajärvega“ on Ernesaksa saavutanud ooperi retsitatiivi alal. Kui tema eelmises ooperis retsitatiivid oma vähese pingega ja dramaatilise arenguga viitasid ilmselt puudulikele kogemustele siis on „Tormide rannas“ märgata retsitatiivi üldist professionaalsemat rakendamist, mis kohati saavutab tiheda sisemise dramaatilise pingega (malemängu-stseen Petrovi ja krahvi vahel, neljanda pildi lõppstseen jt.). Kuid ei saa siiski märkimata jätta, et G. Ernesaksa ooperikeeles esineb ikka veel retsitatiivide sagedast katkendlikkust, millega kaasnevad muusikalis-dramaturgiliselt vähe motiveeritud orkestri vaheosad, õigemini vahetaktid. Sellise materjali rohkus ei lase arendada dramaatilist pinget ja tükeldab teose muusikalist arendusjoont.

Kui võrrelda vokaalse ja sümfoonilise külje vahet, siis on ilmne, et domineerivaks on vokaalne osa. Ernesaksa ooperi laad on eeskätt laululine. Sümfooniline mõtlemine, orkestrivärvide mitmekesine ärakasutamine, süvenemine orkestratsiooni äärmiselt olulistesse küsimustesse jääb siin tagaplaanile. See on ka mõistetav, sest Ernesaksa loomingu on seni piirdunud ainult koori- ja soololauludega. Kahtlemata oleks olnud heliloojale kasulik pöörata tähelepanu kas või lühema tegi sümfooniliste teoste loomisele, mis oleks andnud talle suuremaid kogemusi ooperi orkestraalse osa kujundamisel. Praegu esineb aga puudujääke nii teose sümfoonilises arenduses kui ka orkestratsioonis. On kahtlemata vajalik, et helilooja

RAND

uises" 30. X 1949

mõisnikku, rahva orjastajat, kui-võrd rahuldamatu varandushimuga piraati.

Sellele legendaarsele mererööv-
lile on kuidagi otsitult ja abitult
vastandatud positiivsete tegelaste
leer — Leemet, Petrov ja rahvas.
Ent võrreldes krahvi kujuga on po-
sitiivsete kujude nii süzeeline kui
ka muusikalis-dramaturgiline välja-
joonistamine tunduvalt kahvatum.
Ooperi ideelisest ülesehitusest jääb
mulje, nagu oleks siin tegemist
kahe erineva loomingu lähte-
kohaga, millest esimene ja valda-
vam orienteerub krahvile kui kes-
sele kangelasele ning teine, mis
püüab anda teosele sügavamad
ühiskondlikku põhitooni. Kahjuks
ei ole autorid suutnud esile tõsta
just viimast kui olulist, mistõttu
sotsiaalsetest vastuoludest väljakas-
vanud intriigi ei pääse ooperis kül-
laldaselt mõjule.

Neid põhilisi puudusi kinnitab
veel seegi asjaolu, et jõulisemad ja
kesksemad aariad on antud krah-
vile, kuna positiivse leeri laulupar-
tiid jäävad tunduvalt kahvatumaks.
Eriti tuleb seda märkida Leemeti
suhtes, kes antud kujul ei ole kuigi
kardetavaks vastaseks krahvile ega
tõeliseks rahvajuhiks.

Veenva sotsiaalse intriigi puudu-
mine ooperis ei anna võimalust
arendada ka ooperi sündmustikku
tõusujoones kulminatsioonini, mida
krooniksid rahva ülestõus ja ennast-
salgava võitlusega saavutatud võit
lõpp-pildis. Ooperi finaali praegusel

kujul ei ole motiveeritud ei sünd-
mustikult ega ajalisel.

Hoolimata tõsistest puudujääki-
dest on aga ooperil ka tähelepanu-
väärseid väärtusi, millest ei saa
mööda minna ja mis kohustavad
autoreid ooperis esinevaid vigu
parandama.

Juba Ernesaksa esikooperi „Püha-
järve“ puhul märkis arvustus heli-
looja suurt oskust ooperi vokaalse
osa kujundamisel üksiknumbrites ja
eriti kooriansambrites. G. Ernesak-
sa loomingu domineerib meloodia,
mis on rahvapärane, viisirikas ja
meeldejääv. Rahvaliku vokaaloo-
mingu parematest traditsioonidest
on helilooja lähtunud ka „Tormide
ranna“ vokaalse partii kujutamisel.
Tuginedes esikooperi kogemustele,
on G. Ernesaks „Tormide rannas“
suutnud anda häid vokaalnumbreid,
nagu näiteks rahvalikult olupildid
teises ja neljandas pildis. Neis an-
takse ilmekalt edasi eesti rahva
elurõõmu, huumorimeelt ja kollek-
tiivsustunnet, mida ei suutnud
lõmmatada isegi ränk pärisorjuslik
rõhumine. Need meisterlikult joo-
nistatud olupiivid meenutavad oma
realistlikus käsitluslaadis parimaid
eeskujusid vene ooperiklassikast

G. Ernesaks leiab kohati oma te-
gelaste karakteriseerimiseks ilme-
kaid ja iseloomustavaid muusikalisi
kujundeid. Nii on eluterved rahva-
stseenid teises ning neljandas pildis
etiketti tardunud manduvale aad-
lile. Terava muusikalise karakteris-
tikaga on vastandatud Petrovi sü-
gav isamaa-armastus krahvipoja kui
väljasureva aadelkonna esindaja tü-
hisusele. Kahjuks ei ole rahva- ja
ülestõusujuhi Leemeti muusikaline
karakteristika niivõrd markantne ja
eredalt välja joonistatud, et see
suudaks võistelda krahvi romanti-

lis-pateetiliste vokaalsete monoloog-
idega esimeses ja viimases pildis.
Sõltuvalt sellest ei toeta muusika-
lise kujunduse aktsent Leemeti juba
niikuinii nõrgalt arendatud kuju
libretos.

Edu võrreldes „Pühajärvega“ on
Ernesaks saavutanud ooperi retsita-
tiivi alal. Kui tema eelmises oope-
ris retsitiivid oma vähese pinge
ja dramaatilise arenguga viitasid
ilmselt puudulikele kogemustele,
siis on „Tormide rannas“ märgata
retsitiivi üldist professionaalsemat
rakendamist, mis kohati saavutab
tiheda sisemise dramaatilise pinge
(malemängu-stseen Petrovi ja krah-
vi vahel, neljanda pildi lõppstseen
jt.). Kuid ei saa siiski märkimata
jätta, et G. Ernesaksa ooperikeeles
esineb ikka veel retsitiivide sage-
dast katkendlikkust, millega kaas-
nevad muusikalis-dramaturgiliselt
vähe motiveeritud orkestri vahe-
osad, õigemini vahetaktid. Sellise
materjali rohkus ei lase arendada
dramaatilist pinget ja tükeldab
teose muusikalist arendusjoont.

Kui võrrelda vokaalse ja sümfoo-
nilise külje vahekorda, siis on ilm-
ne, et domineerivaks on vokaalne
osa. Ernesaksa ooperi laad on eeskä-
tt laululine. Sümfooniline mõtle-
mine, orkestrivärvide mitmekesine
ärakasutamine, süvenemine orkest-
ratsiooni äärmiselt olulistesse küsi-
musesse jääb siin tagaplaanile. See
on ka mõistetav, sest Ernesaksa
loomingu on seni piirdunud ainult
koori- ja soololauludega. Kahtlema-
ta oleks olnud heliloojale kasulik
pöörata tähelepanu kas või lühema-
tegi sümfooniliste teoste loomisele,
mis oleks andnud talle suuremaid
kogemusi ooperi orkestraalse osa
kujundamisel. Praegu esineb aga
puudujääke nii teose sümfoonilises
arenduses kui ka orkestratsioonis.
On kahtlemata vajalik, et helilooja

oma järgmisel, juba kaasaegse tee-
maga ooperi loomisele asumisel tut-
vaks põhjalikult vene klassikaliste
ooperimeistrite partituuridega, mis
aitaks tal omandada nii retsitiivi
kui ka orkestratsiooni meisterlikku
käsitlust.

Tõsistest puudustest ooperi libre-
tos ja tegelaste ebaõigest muusika-
lisest karakteristikast tingituna oli
lavastajaile (RT „Estonias“ E. Uuli,
RT „Vanemuises“ Eesti NSV teene-
line kunstnik K. Ird) küllalt ras-
kaks ülesandeks asetada õiged rõ-
hud õigetele kohtadele. „Estonia“
oli püüdnud siin parandada olukor-
da teksti osalise ümbertöötamise ja
positiivsete tegelaste teksti tugeva-
ma rõhutamisega, „Vanemuine“ —
Leemeti kuju reljeefsema esiletõst-
misega ja tema sissetoomisega kol-
manda pildi ballistseeni ning krah-
vi olemuse rõhu asetamisega tema-
le kui canva poolt vhatud ikesta-
jale. Vaatamata nendele katsetele ei
saavutatud lavastusikult veel kau-
geltki lõplikku ja ideetiselt kõrge-
tasemelist lahendust. Kui „Vane-
muise“ lavastuses peamine rõhk oli
üldiselt asetatud rahva tugevamate
esiletoomisele, mida omalt poolt
soodustas randlaste vastuhaku
stseeni dramaatilise pinge suuren-
damine neljandas pildis, Leemeti
kuju rühkam esitamine, siis „Esto-
nia“ lavastuse peamiseks puudujää-
giks oli just positiivse leeri kahva-
tu väljajoonistamine neiski ahta-
kestes piirides, mida pakuvad lib-
reto ja muusika antud kujul. Sel-
lest sõltuvalt ei tajunud me „Esto-
nias“ randlaste talumatult rasket
olukorda, krahvi julmust ja oma-
voli, mis sundisid hiidlasti välja
astuma oma rõhuga vastu. Hiidlaste
elu tundus vaatajale-kuulajale võrd-
lemisi lõbusana ja idülliliseks. Oli
ilmne, et ka lavastaja ei suutnud
vältida väärkontseptsioone, mille
järgi krahvis nähti ennekoike pi-

raati ja hoopis vähem rahva rõhu-
jat-feodaali.

„Vanemuine“ oli märksa rohkem
tähelepanu keskendanud sotsiaalsete
vahekordade eredamale väljajoonis-
tamisele. Kalurite lavaletulek nel-
jandas pildis aerude, pootshaakide
ja võrkudega ning nende rõivastus,
milles oli hoopis vähem seda pidu-
päevastust mis iseloomustas „Esto-
nia“ hiidlasti, andis rahvale suure-
ma kaalu. Kahtlemata oli lavasta-
jal eesmärgiks tõsta Leemeti osa-
tähtsust tema toomisega ballistseeni,
kuid antud kujul ei anna see nii
muusikaliselt kui ka dramaturgili-
selt ülestõusu juhi suhtes veel kau-
geltki rahuldavat lahendust. Samuti
ei lisa Leemeti paigalejäämine
krahvi ilmumisel neljandas pildis
ja ta dramaturgiliselt nõrgalt põh-
jendatud edasine tegevus (õigemini
tegevusetus) Leemeti kujule min-
geid olulisi juhile-võitlejale tüüp-
lisi iseloomujooni. Krahvis oli „Vane-
muises“ eredamalt esile tõstetud
julma feodaali ja rahva ikestajat,
kuna „Estonia“ krahvi (I koosseis-
sus) oli hoopis suuremal määral
uljas mereröövel ja romantiline
„kangelane“, kes ei suutnud enda
vastu viha äratada ei laval ega saa-
lis. Kõige selle juures on ilmne, et
ilma libreto ja ka muusika kardi-
naalse ümbertegemiseta ei saa veel
rääkida kõrgelt ideelisest ja sisuli-
selt õnnestunud kunstiteosest. Kui
nii „Estonias“ kui ka „Vanemuises“
ooperi keskmesid kolm pilti olid
üldiselt õnnestunult lahendatud,
kusjuures eriti tuleb esile tõsta teist
ja kolmandat pilti „Vanemuises“
ning neljanda pildi dueti- ja nais-
kooristseeni koos järgneva ansamb-
liga („Ei tea, miks mulle meeldib?“)
„Estonias“, ei olnud kummaski
kaugeltki lünkadeta ooperi esimese
ja viimase pildi lahendus.

(Järg 4. lk.)

"TORMIDE RAND"

(Algus 3. lk.)

Lavaliselt kõige nõrgemaks osutus operi lõpp-pilt "Estonias", mille saamatus meenutab kurba kogemust Pühajärve" finaaliga. Krahvi romantilist piraadikuju hästi iseloomustavale ulatustikuile monoloogile ärgnendud ülestõusjate ilmumine, muusikulist lasust tabatud krahvi aiba "kiire ja asjalik" merretõuamine kuskil hämaras lavanurgas ning Malle ja Leemeti armastusdueti ajal lavale kogunenud koor ei kujutata endast veel kaugelki läbi võitluste ja raskuste kättevõideldud helist võitu. Kui krahvist-piraadist üüdi nii lihtsalt jagu saadi, miks tulnud hiidlastel sellega siis juba arem toime? Ja selleks ei olnudki Malle ja Leemetit, sest ta nagunii mitte otsustavat ei teinud. "Vanemuise" lavastuses oli püütud anda papp-stseenile küll suuremat kaalu, vastandatud teravamalt ülesõusjad ja krahvi krahvi "likvideerimine" oli märksa mõjuvam ja vastuslikult rohkem rõhutatud, kuid ka siin oli sõlvuvalt libretosendatud nõrgast dramaatilisest intsiigist ikkagi tunda tõelise kulminatsioon puudumist. On vajalik, et autorid eriti lõpp-pildi läbimõeldud mõjuvale ümbertõotamise suurt helepantu pühendaksid. Samuti tuleb vabastada sisulistest vastuoksumist operi avapilt, mis praegusel ajal on nõrgaks ekspositsiooniks järenevale.

Tegelastest andis "Estonias" vo-kaalselt küll jõulise krahvi kuju Eesti NSV teeneline kunstnik T. Kuusk, kuid temas nägime kahaigus vaid romantilist ja julma meretõvliit. Rahva orjastaja-foe-piitsaplaaksumises ja kärsitult-vihases näkuvahitumises. Mänguliselt olid nii "Vanemuise" krahvi (E. Kruuda) kui ka "Estonia" teises koosseisus esinev V. Veikat oma ülesandele lahendanud tunduvalt õigemini. Nende krahvi oli hoopis vihataavam ja oma klassi pahelisi loomujooni ilmekamalt esiletõovam. Ka Eesti NSV teeneline kunstnik M. Taras ei küündinud andma oma osas rahva-juhti ja võitlejat selleki ulatuses, nagu seda libreto oleks võimaldanud. Siin oli tunda rutiinset lähendumist oma ülesandele, mistõttu Leemeti kujunes veelgi nõrgemaks, kui ta tegelikult autorite poolt oli kavandatud. J. Lükki "Vanemuises" suutis anda Leemetina tunduvalt mehiserma võitlejakuju ja palavalt oma sünnisaart ning rannaneit Malle armastava meremehe. Paagivahi tüüres Mallies (Eesti NSV teeneline kunstnik O. Lund, M. Kodanipork ja L. Tanni) oli kõigi osatäitjate kehastuses soojust oma armastatu Leemeti vastu ja mehisust ühises võitluses. Tsaarivõimude poolt Hiumaale väljasaadud edumeelse vene ohvitseri, piirivalveülemä Petrovi kuhu andis tunnustust vääriva sisseelamisega "Vanemuises". Enn Raa. Nii lauliselt kui ka mängulis-

sealt suutis näitleja esile tuua vene progressiivse inimese põhilisi jooni, millest kõneles ta aaria kolmandas pildis: sügavat kodumaa-armastust, vabadustungi ja leppimatust valitseva sotsiaalse ülekohtuga. Koor õnnestunult lavastatud Petrovi aaria-stseeniga, milles oli õigesti rõhutatud aadelkonna suhtumist Petrovi aaria lõpposa progressiivsesse mõttesse, kujunes see stseen "Vanemuises" tänu näitlejate ja lavastaja tihedale loominguilisele koostööle operi üheks mõjuvamaks ja haaramaks kohaks. See mulje oli seda tugevam, et "Vanemuise" Kurt (H. Peep) oli antud nii lavastaja kui ka näitleja poolt hoopis ohtlikuma ja kaalukama vastasena Petrovile, kui seda oli "Estonia" keigarsõnne aadlivõsu E. Eesmaa esituses. Seoses sama stseeni nõrgemalt aktentueeritud lavastamisega "Estonias" ei suutnud ka G. Ots ja A. Aasma anda küllalt meeldejäädavalt kujusid, kuigi nad oma osi üldiselt esitasid korrektselt.

Teised osalised — kõrtsmik (A. Pärn, E. Läti), Saare Juhan (Eesti NSV teeneline kunstnik K. Ots, V. Taimre), kaptein Bergmann (Eesti NSV teeneline kunstnik B. Hansen, E. Salulah), mõisakirjutaja (J. Johanson, E. Ani), krahvi naine (L. Soom, E. Lamp) andsid oma osade piires õigesti lahendatud kujud. Küllast pälvis "Vanemuise" solistide juures (kuigi nende laulutehnilised võimed on "Estonia" ooperisolistide omast tagasihoidlikumad) iga laulja

selge ja teksti mõtet vahetult kuulajeni toov diktsooni.

Koorid ja tantsurühmad (koorimeistrid: T. Targamaa, V. Kliimand, tantsujuhid: H. Tohvelman, I. Urbel) andsid nii hiidlastest rahvana kui ka krahvi ballikülastena häid ja tabavaid olulpeite. Ansambli kindlakäeliselt valitsedes juhtisid ooperit K. Raudsepp "Estonias" ja J. Hargel "Vanemuises". Ei saa märkimata jätta ka hoolt, millega uudisoperi kunstilisse kujundamisse olid suhtunud dekonaatorid (Eesti NSV teeneline kunstnik V. Haas ja V. Peil) ja kostüümide autorid (Eesti NSV teeneline kunstnik N. Mei ja V. Peil). Kui "Estonia" meri oli meeldiv ja nauditav, siis "Vaiemuise" oma oli õel, vaenulik ja ohtlik (välja arvatud teises ja neljandas pildis), olles mõjuvaks ja efektseks taustaks tormisel rannal arenevatele dramaatilistele sündmustele. Seda tugevat muljet aitas veelgi süvendada "Vanemuise" laval ehne tuul, mille kõrval aga mere "mõrgamisse" efekt muutus liialt esiletükkivaks, naturalistlikukski, summutades kohati muusikat.

Arvestades fõsist vajadust anda "Tormide rannale" täisväärtusliku nõukoguliku operi kael, et ooper oleks mõistetav ja mängitav mitte ainult eesti, vaid ka vennasvabariikide teatrilavadel ja et väärtuslik muusikaline materjal, mis juba esimesel kuulamisel haaras iga kuulajat, ei läheks kaotsi, tuleb autorile koos lavastajatega põhjalikult mõelda ooperis esinevate puuduste kõrvaldamisele ning anda lavateos, mis kajastaks eredalt ja õigesti meie rahva võitlust orjastajate vastu, süvendaks vaatajaste

kuulejates isamaa-armastust ja oleks oma kunstilis-emoatsionaalse jõuga võimsaks vahendiks töörajate ideelisel kasvatamisel.

H. Kõrvits

"Rahva Hääle" toimetuse poolt korraldatud operi "Tormide ranna" arutuskooosolekul, millest võtsid osa ka Eesti NSV Kunstidevalitsuse, EN Heiloojate Liidu ja RT "Estonia" esindajad, ilmus, et "Tormide ranna" puudustes ja operi ebaküpseena lavaletoomises on suuresti süüdi Heiloojate Liidu ja Kirjanike Liidu juhatused ning Eesti NSV Kunstidevalitsus, kes ei suutnud õigeaegselt operi loojate teoses esinevate põhiliste puuduste kõrvaldamisele. Kuigi EN Heiloojate Liidus "Tormide randa" korraldus eruteldi, piirdusid arutelud peamiselt operi muusikaga, kusjuures meeldis kergelt mööda libretost ja operi kui terviku ideelisest sisust. EN Kirjanike Liidu juhatused ei teinud aga katsetki luuletaja J. Schmuuli loodud operi libreto läbiarutamiseks. Kuna nimetatud juhtum ei ole ainuke ega juhulislik, tuleb Eesti NSV Kunstidevalitsusel senisest rohkem tähelepanu osutada loovate liitude juhatuste tegevuse suunamisele ja koordineerimisele uute teoste, eriti selliste muusikalisis-dramaturgiliste suurvormide, läbiarutamiseks.

"Tormide ranna" kogemused kinnitavad veel kord, et ainult iga külgnega ja printsipi laadne kriitika võib kindlustada ideelis-kunstilisele kõrgeväärtuslike kunstiteoste loomise.

Toimetuse: Tallinn, Pikk 433. Postkast 433. Telefonid: vastutava toimetaja asetäitja 423-000; vastutav sekretär 438-63; toimetuse üldtelefon ja kaugkõned 426-63; "Rahva Hääl" ilmub 6 korda nädalas. RK Ajalohed. Kirjasms. Tallinn. Gaiaskaevu 2, tel. 422-33; postkast 107. Tell

Trükikoda "Kommunist", Tallinn, Pikk to. 2